

«Ολοκαύτωμα, Καλάβρυτα και Πολιούχος»

Πολιτισμός / Ιστορία

Αλέξιος Παναγόπουλος (Academician Prof. DDDr. Pdoc. Dr.Habil. Alexios Panagoroulou)



Κυριακή πρωϊ 13.12.20, σαν εγερτήριο σάλπισμα, σαν αστραπή εν αιθρία, κι ενόσω πάντα στην μνήμη έχω την θυσία των συμπολιτών μου Ηρώων μας από τα Ιερά Καλάβρυτα, έλαβα το παρακάτω μήνυμα από τον σεβαστό μου αρχιμ. π. Αναστάσιο, και το δημοσιεύω με ευλογία του, κάνοντας γενικές αυτοβιογραφικές αναφορές και επισημάνσεις:

«Καλημέρα κ. Καθηγητά. Μεγάλη μέρα σήμερα! Το ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων. Γενναία μου Καλάβρυτα τόπε ηρωικέ μου... το πορφυρό το χώμα σου πώς θα πατήσω Θέ'μου.. πορφυρομένο χώμα μου και αιματοβαμένο... ποιά είναι η πορεία σου και ποιό το πεπρωμένο... Αίγιο ! Πάτρα ! Τρίπολη ! μήν κλείνετε τ'αυτιά σας... και μήν αφήστε Γερμανό να βγεί απ τα στενά σας... οι Γερμανοί εβάλθηκαν τσ'αντάρτες να χτυπήσουν... στων Καλαβρύτων τα στενά ένα να μήν αφήσουν... φτάνοντας στα Καλάβρυτα εκύκλωσαν την πόλη... και ο σκοπός τους ήτανε να την εκάψουν όλη..... πρώτα τσ'αντάρτες πιάσανε και δεν αφήσαν ένα... κάψανε και τα σπίτια τους παίρνοντας πίσω αίμα... κι όταν η μέρα πέρασε και όλα ησυχάσαν... κ'έδωσαν την υπόσχεση πως όλα πιά περάσαν... ξάφνου ακούνε νευρικές καμπάνες

να χτυπούνε... κι η γή που τήν πατούσανε τρέχανε να την βρούνε... όλους τους συγκεντρώσανε στο κέντρο στην πλατεία.. και τους συμπεριφέρθηκαν σαν νά'τανε θηρία.... τα παλληκάρια πήραν δεκατεσσάρω κι άνω... κ'όλα τα οδηγήσανε στο λόφο αποπάνω... κλείσαν τα γυναικόπαιδα μέσα είς το σχολείο... μέχρι π'ακούστηκαν φωνές λίγο μετά τις δύο... ήταν το κλάμα των παιδιών και των μεγάλων πόνος... τσ'Ευρώπης ήταν σίγουρα ο πιό άτιμος φόνος... η πόλη παραδόθηκε στίς φλόγες άκρη σ'άκρη... και δεν υπήρχε άνθρωπος που να μην βγάλει δάκρυ... κ'όταν εφτάσαν οι φωτιές είς του σχολείου την πόρτα... ακούγοντας και τίς κραυγές που απο μακρυά ερχόταν... έγιναν όλες μιά γροθιά οι νιές και οι μανάδες... σπάζοντας πόρτες δίφυλλες πατζούρια και χαλκάδες... πατώντας πάνω στίς φωτιές έψαχναν τα παιδιά τους... τους άντρες τους, τους αδελφούς κ'άλλες τα ορφανά τους... στο λόφο τους οδήγησε το άμοιρο το κλάμα... παίρνοντας μέρος στίς σφαγές και στο μεγάλο δράμα... σ'όλο το λόφο ακούγονταν κραυγές και μοιρολόγια... γ'αυτούς που εσταμάτησαν απόψε τα ρολόγια... κάποιες μανάδες έσκαψαν τους τάφους με τα νύχια... και θάψανε τους άντρες τους τ'αδέλφια και τ'ανήψια... σαν είδε ο χάρος τον καημό και το πολύ το δράμα... γυναίκες καλαβρυτινές να πνίγονται στο κλάμα... άφησε δεκατρείς ψυχές στον πάνω κόσμο δώρο... να μαρτυρούνε τίς σφαγές που έγιναν στο χώρο... χάρε αλήτη και φονιά κ'αιματοποτισμένε... να μην τη βγάλεις τη βραδυά αιματοκυλισμένε...!!! (π. Anastasios Tsikritsakis).



Πάλι κι εφέτος, Κυριακή 13 Δεκεμβρίου 2020 τελέσθηκε το ιερό μνημόσυνο σε ανάμνηση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1943, όταν οι άδικα δολοφονημένοι Έλληνες νέοι

και μεγάλοι, από την Κατοχική Γερμανική Φασιστική Αρχή, εκτελούσαν απάνθρωπα, λίγο πριν την λήξη του πολέμου. Τιμήθηκε κι εφέτος η 77η επέτειος του Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος. Το πρωί στον Μητροπολιτικό Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, των Καλαβρύτων, χοροστάτησε ο Μητροπολίτης στην Θεία Λειτουργία, ακολούθησε Επιμνημόσυνη Δέηση για τα θύματα. Παρών ο υποστράτηγος Δημήτριος Τσιμπίδης, ο πρόεδρος της Ένωσης Θυμάτων Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος Χαρίλαος Ερμείδης, ενώ ομιλία είχε ο Σωτήριος Θανόπουλος ως του ολοκαυτώματος τότε μαθητής του σχολείου των Καλαβρύτων. Ο Δήμαρχος Παπαδόπουλος ανέγνωσε τα ονόματα των θυμάτων, έγινε κατάθεση στεφάνων και εψάλει ο Εθνικός μας Ύμνος. Οι απάνθρωποι Κατακτητές εκτέλεσαν Μοναχούς και Λαϊκούς, την επομένη ημέρα, στην Ιερά Μονή Αγία Λαύρας όπου η Τιμία Κάρα του Αγίου Αλεξίου Πολιούχου των Καλαβρύτων.

Όπως και οι Τούρκοι, επί Τουρκικής Σκλαβιάς, έτσι και τώρα οι προηγμένοι Φασίστες, της Ευρώπης, βεβήλωσαν και έκαψαν ολοκληρωτικά το Ιστορικό Μοναστήρι του Ελληνικού Γένους, της Επανάστασης των Ελλήνων Οπλαρχηγών του 1821. Η Αγία Λαύρα και ο ρόλος της για τον Ελληνισμό ήταν γνωστός στην προοδευτική Ευρώπη. Τα απάνθρωπα εγκλήματα που έγιναν, άραγε τι σκοπό είχαν και τι ήθελαν να μας διδάξουν. Όπως ούτε τυχαίο είναι ότι ο Άγιος Αλέξιος είναι ο Άγιος των Ορκωμοσιών για την Ελευθερία, αφού γύρω από την εορτή του, θα γίνουν όλα τα απελευθερωτικά κινήματα. Κάθε χρόνο από την παραμονή της εορτής του στις 16 Μαρτίου μέχρι και του Ευαγγελισμού, θα συγκεντρώνονταν από όλη την Πελοπόννησο οι Έλληνες για να πανηγυρίσουν, κάτω από τα άγρυπνα βλέμματα των Τούρκων, να συνομιλήσουν για το πότε πια, θα αποφασίσουν για την «Ελευθερία ή Θάνατο», εκεί ήταν και ο προπάππος μου «Πανάγος ο γενναίος». Όμως έφτασε η ευλογημένη ημέρα της Αχαϊκής και Παμπελοποννησιακής Πανήγυρης της Αγίας Λαύρας του 1821. Πάλι μαζεύτηκαν οι Μωραΐτες εν χωρώ και για το Ιερό Πανηγύρι του Μωριά. Όμως τώρα είχε έρθει, ήταν η Ιερή Ώρα του Γένους. Τα Καλάβρυτα συναποτελούνται από πολλά Χωριά, λέγονται Καλαβρυτοχώρια, εκ των οποίων κι εγώ κατάγομαι. Το επίθετο: Παναγόπουλος, παραπέμπει σε περισσότερα Χωριά των Καλαβρύτων.

Μέλη της οικογένειάς μας οδηγήθηκαν σε μετακίνηση (περί τον 17^ο αιώνα), προς την πολύ ορεινή περιοχή Ρίου, στο Καστρίτσι, στους πρόποδες του Παναχαϊκού. Θυμάμαι ο παππούς μου ο Αλέξιος του μηχανικού στρατιώτης (πέντε χρόνια αιχμάλωτος στην Σμύρνη), αλλά και ο Κων/νος του ιππικού (ήρωας της Βορείου Ηπείρου), και οι δυο, μου έλεγαν ότι ως παιδιά, οι ίδιοι, αρχές του 20^{ου} αιώνα, θα πήγαιναν στα μέρη των προγόνων τους με τους γονείς τους, με το άλογο σε 6-7 ώρες δρόμο, έως τα ψηλότερα Χωριά: Αλαπαναγούς, Μάνεση, Μακελλαριάς, Αγία Λαύρα, για να προσκυνήσουν ως Τάμα, το Τίμιο Λείψανο της Κάρας του πολιούχου

προστάτου Αγίου Αλεξίου (δώρο στην Αγία Λαύρα του αυτοκράτορα Μανουήλ Παλαιολόγου από το 1398). Όταν έπεσε αρρώστια στα Χωριά μας και κατέβηκαν οι Μοναχοί της Αγίας Λαύρας, με τα Τίμια Λείψανα, από τα βουνά 6-7 ώρες δρόμο, έως και το Καστρίτσι (τότε υπήρχε μόνο ένα Καστρίτσι, διαχωρίστηκε σε Άνω και Κάτω μετά το 1952). Λόγω της αρρώστιας, που τότε, περί τα μέσα 18^{ου} αιώνα, έπληττε και το νέο μας Χωριό, ο πιστός Λαός, δεν είχε κλειστεί μέσα, όπως γίνεται σήμερα, αλλά έκαναν Λιτανείες, με Ιερά Λείψανα. Τότε η ενδυμασία ήταν η Φουστανέλα. Θαυματουργικά έπαυσε η ασθένεια, έκτοτε έμεινε η παράδοση, κάθε χρόνο τη Δευτέρα του Πάσχα, να συνεχίζουν έως σήμερα, την ανάμνηση του θαυμαστού γεγονότος της θεραπείας από την αρρώστια, που θανάτωνε τα νέα παιδιά. Συνεχίζουν έως σήμερα να κάνουν την «Λέηση» = Δέηση, Λιτανεία, εις ανάμνηση του θαύματος. Κάποιες οικογένειες, σε ένδειξη ευλάβειας και λύτρωσης από το κακό, έδωσαν το όνομα: «Αλέξιος», σε παιδιά τους, όπως στην δική μου οικογένεια, που είχαν αρρώστους και που θεραπεύθηκαν θαυματουργικά. Από τότε έχει φτάσει σε εμένα το όνομά μου, και είναι τιμή μου! Τώρα, το Χωριό Καστρίτσι, εθεωρείτω ως το τελευταίο Χωριό, από του Καλαβρύτου τα Χωριά ή τα Καλαβρυτοχώρια ή του Καλαβρύτου τα Βουνά.



Αναφέρεται και σε στιχογράφημα στην Ιστορία, με Βοσκό τον Πανάγο (περί τον 18^ο αιώνα), καταγόμενο εκ του Καλαβρύτου τα Βουνά και τα Χωριά, από το ονομαστό: το Καστρίτσι (Καστρίτζι). Το διήγημα είναι βουκολικό και έχει ως εξής: «Ο νούς

μου με παρακινεί κι ο λογισμός με φέρνει, να γράψω την διήγησιν να σας την παραστήσω, να πω το τι συνέβηκεν εις κάθε πολιτεία, εις Πάτρα και εις Ναύπακτον κ' εις όλα τα Χωριά. Στην Πάτρα φανερώθηκε «ο Πανάγος» εικοστή Σεπτεμβρίου, και άρχισε τη διδαχή με χάρη του Κυρίου, και πήγε περισσός λαός στον Άγιον Ανδρέα, εις τον προστάτην μας εδώ πρώτον αρχιερέα, ήτον λαός αριθμητός ως δύο χιλιάδες, χωρίς γυναίκες και παιδιά και χωρίς τους παπάδες. Την κυριακήν που πέρασεν, όντες στη λειτουργία, ευρίσκετο και ο βοσκός διδάσκων παρρησία. Να, βλέπουσι με έκστασι, στη μέση και προβαίνει, μπουλούκπασης με άρματα, όλοι αρματωμένοι κ' εμβαίνουν με αυθάδειαν, μέσα στην εκκλησία, κι εγίνηκε μιά ταραχή, ρωτούσι τον μπουλούκπασι, τι είναι η δουλειά τους και ήλθαν με αυθάδειαν εις το προσκύνημά τους; Τότε σαν αποφάσισαν, άρχισαν να υβρίζουν, τους λέν να φύγουν παρευθύς, από την εκκλησία, για να μη λάχη και γενούν όλοι αυτοί θυσία. Κατόπι τους οι χριστιανοί έτρεχαν και φωνάζαν, το άδίκον που τους έγινεν, όλον αυτό εκράζαν κι ανεβαίνουν στο τσιαρσί, σμίγουν κοντά στη βρύση, όπου επιάσαν τα τσαρσιά κ' όλους τους μαχαλάδες, τους εβραίους γυρεύοντας πούφεραν τους μπελάδες. Στο συναγωγή έφτασαν χαλώντας τα καλύβια, καντήλια τους ετσάκισαν, ερήμαξαν τη Χάβρα και τον Ραμπίνον έπιασαν στου Μέδρου, το κονάκι, γιατί του έδωσαν γροθιαίς, κλοτζιαίς όσας μπορούσαν, γιατί αυτός επέστευσαν, πως ήτον η αιτία, Τούρκοι να έμβουν έξαφνα μέσα στην εκκλησία. Ένας αράπης ήρχετο και σμίγει με το κόλι. Απ' έξω απ' την Παντάνασσαν, έπεσε πληγωμένος».

Έχει 792 στίχους, γράφηκε το έτος 1767, στις 18 Σεπτεμβρίου, από τον Κρητικό Ιωάννη Σποντή, ο οποίος είχε εγκατασταθεί στη Πάτρα οικογενειακώς, με τίτλο: «διήγησις δια στίχων ωραίων περί του βοσκού όπου εφανερώθη εις τον Μωρέα, κατα το 1767». Ο Μανουήλ Ι. Γεδεών, το δημοσίευσε ολόκληρο, στο έργο του: «Αρχείον Εκκλησιαστικής Ιστορίας», στην Κωνσταντινούπολη το 1911 - 1914. Πρβλ. και στον Τόμο, Αλέξιου Παναγόπουλου: Αχαΐα-Μωριάς-Πελοπόννησος, στη σελ. 398 κ.ε., όποιος θέλει θα το βρεί δωρεάν ηλεκτρονικά σε PDF. Η διήγηση αυτή αναφέρεται στην εμφάνιση νεαρού βοσκού, μόλις 22 ετών, ο οποίος ονομαζόταν Πανάγος (=Παναγιώτης). Ήταν αγράμματος αλλά μπορούσε να εξηγεί το Ευαγγέλιο. Η καταγωγή του ήταν από του Καλαβρύτου τα Βουνά, από το Χωριό Καστρίτσι ή (Καστρίτζι), τότε δεν υπήρχε το Ρίον ως οικισμός, παρά μόνο το Κάστρο του. Η ζωή στην ύπαιθρο είχε αναπτυχθεί στα προστατευμένα υψηλότερα μέρη, μακριά από τη θάλασσα. Ο βοσκός Πανάγος (πρόγονός μου) είχε ανατραφεί: «Στου Καλαβρύτου τα Βουνά», πάνω από το Γκιώνη, του Καστριτσίου. Οι κάτοικοι είχαν αντιδράσει, ώστε να μην γίνεται το Εβραϊκό παζάρι την Κυριακή, αλλά το Σάββατο. Πίσω απ' αυτά τα γεγονότα, εκτός από τις θρησκευτικές διαφορές, κρύβεται και ο έντονος εμπορικός ανταγωνισμός, μεταξύ εβραίων, μουσουλμάνων και χριστιανών κατοίκων της Πάτρας. Αρκετοί εβραίοι, τότε, αναγκάσθηκαν να

γίνουν χριστιανοί. Ως τέτοιο γόνο μνημονεύει τον εαυτό του ο λόγιος αγιορείτης του 18^{ου} αιώνα Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης, σχολάρχης Αθωνιάδας και Βουκουρεστίου, ο οποίος ηγήθηκε του κινήματος των γνωστών Κολλυβάδων, δηλ. να μην γίνονται τις Κυριακές μνημόσυνα, παρά μόνο το Σάββατο.

Εκ του Καλαβρύτου ή Καλαβρυτοχώρια ή Καλαβρύτου τα Βουνά, υπονοεί, τα Βουνά και Χωριά, από το Καστρίτσι και πάνω. Ο οποίος Πανάγος, θα πήγαινε και θα πωλούσε τα ζωντανά του, δίπλα από τον ναό της Παντάνασσας, Πατρών, όπου γινόταν το Παζάρι. «Πανάγο τον γενναίο», ονόμαζαν και τον προπάππου μου, τον γνωστό Οπλαρχηγό του 1821, που έζησε περίπου 50 χρόνια μετά από τον βοσκό τον Πανάγο. Κάποια από αυτά τα ιστορικά τα σημειώνω, και στο παλιό μου το βιβλίο μου, με Τίτλο: Κάστριον Πόλισμα, όσοι θέλουν, ας μπούν στον κόπο να το αναζητήσουν δωρεάν ηλεκτρονικά σε μορφή PDF, στο σίτε:

https://www.academia.edu/32892901/ΑΧΑΙΑ_ΜΩΡΙΑΣ_ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ_Achaia_Morias_Pelo

PERMANENTLY_REMOVED